

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-159-6-4>

РОЛЬ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В ЕФЕКТИВНОМУ РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Атамась Г. П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та цифрового бізнесу
Одеського державного університету
інтелектуальних технологій та зв'язку*

Петренко О. П.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної теорії і економіки підприємства
Одеського державного аграрного університету
м. Одеса, Україна*

Кожна держава прагне до стабільності в економіці, яку забезпечують підприємства різних сфер діяльності. Маючи потужний ресурсний потенціал, підприємства, використовуючи сучасні технології повинні ефективно функціонувати з ціллю отримання прибутку. Величина прибутку підприємства впливає на формування фінансових ресурсів підприємства, збільшення ринкової вартості підприємства, ефективність виробничої діяльності підприємства, економічний розвиток держави шляхом поповнення державного бюджету сплатою податків, зборів, обов'язкових платежів. Але не завжди господарюючим суб'єктам вдається отримувати заплановані фінансові результати, тому що ринковій економіці притаманні такі фактори як нестабільність, наявність кризових явищ, високий рівень невизначеності, пов'язаний, наприклад, с пандемією. Кризове явище, пов'язане з пандемією у 2020 році прискорило засвоєння в теорію і практику такого поняття як діджиталізація. Це обумовило більш детальне дослідження цієї тематики.

Поняття «діджитал», як відомо, пов'язано з таким процесом як перехід бізнесу на цифрові технології. В Інтернет виданнях [1] зазначається, що «діджиталізація – це загальний термін для визначення цифрової трансформації суспільства та економіки. Він описує перехід від індустріальної епохи та технологій до епохи знань та творчості, які характеризуються цифровими технологіями та інноваціями в цифровому бізнесі.

Розгляд питань про впровадження діджиталізації в економіку підприємств, виявлення її переваг потребує аналітичної оцінки

функціонування господарюючих суб'єктів різних сфер економіки. У зв'язку з цим наведемо ретроспективний аналіз роботи підприємств за період до виникнення кризи, пов'язаної з пандемією. Для оцінки рівня функціонування господарюючих суб'єктів різних сфер економіки оберемо підприємства Одеської області (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка показників діяльності підприємств
Одеської області за 2010–2020 рр.

Показники	2010 р.	2015 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. (%) до	
						2010 р.	2018 р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Середньорічна кількість підприємств, всього, од.	24972	23883	24704	25871	25465	101,9	103,1
у т.ч.:							
- великі підприємства, од.	27	15	15	23	20	74,1	133,3
- середні підприємства, од.	1117	822	886	959	926	82,9	104,5
- малі підприємства, од.:	23828	23046	23803	24889	24519	102,9	103,0
з них мікропідприємства, од.	20495	20248	20710	21658	21431	104,6	103,5
Середньорічна чисельність робітників, всього, тис осіб	392,4	390,0	281,9	295,6	292,4	74,5	103,7
у т.ч.:							
- середньорічна чисельність робітників у великих підприємствах, тис осіб	104,4	74,2	27,6	33,9	29,9	28,6	108,3
- середньорічна чисельність робітників у середніх підприємствах, тис осіб	159,4	129,2	143,4	148,6	152,7	95,8	106,5
- середньорічна чисельність робітників у малих підприємствах, тис осіб	128,6	105,6	110,9	113,1	109,8	85,4	99,0
з них: середньорічна чисельність робітників у мікропідприємствах, тис осіб	53,9	48,0	49,4	50,5	47,2	87,6	95,5

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) усіх підприємств, млн. грн.	132574,6	211919,7	377930,4	390704,9	427108,5	У 3,2 р.	113,0
У т.ч.: - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) великих підприємств, млн. грн.	39398,8	50901,6	98358,1	108949,7	125083,3	У 3,2 р.	127,2
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) середніх підприємств, млн. грн.	56786,7	96135,2	168366,9	167151,9	181932,5	У 3,2 р.	108,1
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) малих підприємств, млн. грн.	36389,1	64882,9	111205,4	114603,3	120092,7	У 3,3 р.	107,9
з них: - чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) мікропідприємств, млн. грн.	11364,6	20843,0	36040,0	34868,5	40232,5	У 3,5 р.	111,6

Статистичні дані [2] щодо показників діяльності підприємств Одеської області за період 2010 – 2020 рр. розраховано за їх розмірами за такими критеріями, як великі, середні, малі та мікропідприємства. З цих позицій можна зробити висновки, що у звітному, 2020 р. середньорічна кількість підприємств складала 25465 одиниць, що на 93 одиниці більше ніж у 2010 р., тобто спостерігається позитивна динаміка щодо зростання загальної кількості розвитку сучасних суб'єктів господарювання. В структурі підприємств лівова частка належить малим підприємствам (2020 р. – 96,3%), середні підприємства займають друге місце – 3,6% у 2020 р., а великим належить лише 0,1%. Таке співвідношення коливається по роках, але коливання є несуттєвими. У виробничих процесах господарюючих суб'єктів в 2020 р. приймало участь 292,4 тис. осіб, що у порівнянні з показником 2010 р. менше на 25,5%, але є більшим на 3,7% якщо оцінювати відповідний показник до рівня 2018 р. Щодо виробництва та реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), то в 2020 році дохід від реалізації продукції усіх підприємств складав суму 427108,5 млн. грн. і мав тенденцію до

зростання в динаміці. Узагальнюючи можна висловити думку, що абсолютні показники функціонування підприємств Одеської області за період 2010–2020 рр. знаходяться на певному рівні. Об'єктивно оцінити та визначити наскільки цей висновок правильний необхідно доповнити аналіз показниками ефективності роботи підприємств (табл. 2).

Таблиця 2

**Динаміка показників ефективності діяльності підприємств
Одеської області за 2010–2020 рр.**

Показники	2010 р.	2015 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2020 р. до 2018 р.	
						(+;-)	%
Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.:							
Прибуток (+)	5551,5	16166,5	20496,0	31400,9	21273,6	777,6	103,8
Збиток (-)	5819,1	31829,9	6421,2	7772,2	26501,6	20080,4	x
Сальдо фінансового результату (+; -)	-262,6	-15663,4	14074,8	23628,7	-5228,0	8846,8	x
Частка підприємств, які одержали збиток, %	43,1	24,4	23,8	26,6	32,4	8,6	x
Рентабельність операційної діяльності підприємств за видами економічної діяльності, %	4,4	-2,0	8,9	8,9	4,7	0,3	x

Як показує аналіз (табл. 2) характерною рисою розвитку підприємств Одеської області за 2010–2020 рр. залишається їх неефективна робота, яка обумовлена як суб'єктивними так і об'єктивними факторами. До об'єктивних факторів 2020 р. відноситься криза в економіці, пов'язана з пандемією COVID-19. Пандемія COVID-19 призвела до значних змін як в суспільстві так і у всіх сферах економіки. Чимало організацій та підприємств опинилися в скрутному становищі та були змушені скорочувати персонал, відправляти людей у неоплачувану відпустку і тимчасово припинити свою діяльність [3]. Після таких невизначених безпрецедентних подій всім сферам економіки треба швидке відновлення, потрібні глибокі зміни у всіх процесах виробництва, технологіях та використанні людського капіталу. Тому основні проблеми, на погляд вчених – економістів, можуть бути вирішені за рахунок цифрової трансформації. Дистанційна робота для більшості підприємств повинна стати звичайною практикою, автоматизація та роботизація процесів виробництва, до якої шли підприємці роками, сьогодні повинна бути головним фактором підвищення продуктивності роботи організацій та підприємств. А такі кроки і є складовими діджиталізації. Саме діджиталізація різних сфер

економіки вже зараз допомагає знизити негативний вплив кризи, пов'язаної з пандемією.

У підсумку можна сказати наступне: діджиталізація бізнесу – це така сила, яка стимулює його розвиток. Це сучасний інструмент для утворення віртуальних офісів та роботи більшості працівників на відстані. Основними перевагами впровадження діджиталізації є: автоматизація виробництва організацій; оптимізація та покращення комунікацій підприємств (як внутрішніх так і зовнішніх); впровадження та розповсюдження «крос-продаж»; висока ритмічність виробництва та контроль за всіма технологічними процесами з будь якого кутка світу. Оперативність, швидкість, гнучкість, це принципи діджиталізації, оволодівши якими керівник сучасного підприємства в змозі розраховувати на прибуткову роботу в невизначених умовах пандемії.

Література:

1. Innolytics. URL: <https://m.facebook.com>innolytics> (дата звернення: 22.11.2021).
2. Офіційний сайт Головного управління статистики в Одеській області. URL: www.od.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 23.11.2021).
3. Повернення до роботи в нових умовах. *Deloitte*. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/human-capital/articles/hc-trends-covid-19.html> (дата звернення: 22.11.2021).